

Oldřich Mikulášek

Co vyprávěl musikhant v talské V.
Válečná perzekuce rakouská snad nejvíce
pojenia na Moravu. V každém kraji, v kaž-
dém okrese, v každém městě černoštili páni
vyhlédli si někoho „politicky podezřelého“,
byli ho systematicky mohl byrokratickými
tkanami. V Telči laskavý zájem c. k. be-
nevolnostních orgánů spočinul, milý kama-
ráda, na mé malinkosti, vzpomíná pan rada

Krásy Hranic a jejich okolí

Dolníka má,
jak to jsou kraj,
jako býti nově
do vlny nově.

Tato lidová píseň napadá mlýnský, když si vzpomenu na Rožnov nebo na Hranice. Ale nyní mám na mysli Hranice, v nichž jsem sedmadvacet let žil.

Vnitřní město, obklopené kdysi hrady, vystupuje mírně z roviny, ale předměstí jeho podlé Bečvy a říčky Velické a Ludiny jsou na dolině přiléhající k jádru města.

Hranice jsou ovšem zeleným svěžím vlnem hor a lesů. Na severu jako řezák táhnou se výhledy Oderských hor, chránící město před severními větry. Na východě poslední výhled Radhoštěského království, zastavil se srovnání s územím města a vrchem Hůrkou pohled do okolí a dále k západu. Jižní strana je lemována dlouhou zubatou řadou Vavčských Karpat pod názvem Krivě, do nichž se zaryvaly poslední domky hranické, jako by v nich hledaly ochranu. Bílé zdivo paseček přibýtky jsou roztroušeny podél celé řady, jak pasoucí se stádo rozlehých ovčků. Jen na západě není věnek hor dopnutý a ponechává pohled na širokou řádu.

Všechny hory a pahorky jsou zeleněny listnatými a jehličnatými stromy a vábí zeň, vůni a květinami k návštěvě a k odpočinku. A je do nich tak blízko! Jižní a východní dotýkají se města, jako by návštěvníkům šly v ústřety.

A nejenom věncem hor, ale i živými pentlemi ovitými je město. Fráhičné Bečva, bohatá na ryby, a jedné strany, čistá Velická, a kdysi na raky bohatá Ludina laskají svými vlnami plodu tohoto historického města a jeho okolí.

Hranice, vyrůstající z půvabné roviny, lemované horami, náležejí mezi nejzajímavější a nejpejsnější města Moravy. Uhlé, čisté ulice dodávají jim putavosti. Uprostřed na vyvýšeném náměstí zdívá se vysoký chrám Sv. Jana Křtitele a vnitřním uměleckým barokovým zařízením. Proti němu na severní straně je velký zámek, který roku 1514 založil Jan z Pernštejna. Býval majetkem českých panů a majetlů panství hranického a lipenského, jež po bitvě na Bílé hoře bylo dáno knížeti Dietrichštejnovi. Nyní jsou v zámku úřady. Na jižní straně proti chrámu je památná radnice s vysokou věží, k níž dal základ roku 1544 vlastenecký měšťan Štěpán darováním svého domu.

Z nových staveb upoutá zrakem velká betonový Sromotný most přes řeku Bečvu, která pod mostem dosahuje největší hloubky. Četné loděčky rozrývají při veslování její vodu, v níž letního času hledá odpočinek mnoho lidí. Pohled na řeku a její zregulované břehy je velmi pěkný.

Na kraji Oderských hor za osadou Hrabůvky je zřetelně nadobedlná rytířského hradu skanovce zvané o malebném okolí. Na východní straně města pod Hůrkou je památné místo, Kostelíček zvané, se starým kostelem Panny Marie a kaplí sv. Antonína. Za ní byla jeskyně poustevnická. Polské šlechtice Sebastian Szrenski, jenž zde roku 1766 zemřel jako poustevník, je pochován v kostele Panny Marie a jeho náhrobní kamen s příslušným nápisem je zasažen ve vnitřní zdi chrámu. Život zdejším poustevníkem, kníže Křížové cesty kolem hřbitova, jež kostel i kapli obklopuje, vytkl je v mé knize Bratři Dolníka a poustevníci v Hranici. Kostelíček bývá denně navštěvován měšťany a hosty.

Na druhé straně Hůrky, jejíž vrchol je porostl borůvkami, vede cesta k sv. Janu. Kamenná socha jeho stojí na skále, která padá zrázné k řece Bečvě. Odtud je krásný pohled na tok řeky Bečvy, která jako stříbrná pentle se vlní podél zahrady a sadů. Pohled odtud utvrdí v nás přesvědčení, že Hranice jsou město zahrady.

Kousek za sv. Janem jsou zřetelné staré hrady Svřova, jehož valy, obklopující kdysi hrady, jsou dobře patrné. Četné pověstí kují o tomto hradu.

Kus dále je památná hranická Propast přes 107 m hluboká a v ní je jezírko o hloubce 30 m. Voda jeho oběhuje množství kyselíku uhlíkatého. Proti Propasti na druhém břehu Bečvy je lesklý dráhamem ve věnci okolních památností: Lázně Teplice, jež jsou od hranického náměstí vzdáleny jen půl hodiny a skoro sousedí s posledními jeho domy. Jsou to přirozené silné uhlíkové lázně o teplotě 22° C, které bývají navštěvovány ročně tisíc nemocnými. Jsou již přes 350 let známy a nyní pohodlné a výskumné zařízení. Radí se mezi přední lázně zvaného jména. Nynější majitelka Ústřední sociální politování v Praze věnovala velkou částku na potřebné zařízení. Několik kroků za lázeňskou kapli sv. Pelegrína jsou zajímavé aragonitové jeskyně, objevené před několika lety a hojně navštěvované turisty.

Z lázní Teplice přes osadu Zbrašov lze dojít lesem za půl třetí hodiny na hrad Helštin, rozkládající se nad osadou Týnem u Lipna. Krásné a výhledy okolí a rozlehlé lezečnické trati, jež se obou stran obíhají město, jsou jisté zárukou dobré budoucnosti města Hranic. *Čestmír Kramolík*

Vedoucím podnikem družstevním v Hranicích

Hospodářské družstvo v Hranicích

Bylo založeno v roce 1899 a je nejmenším propagátorem nových hospodářských směrů, ale i střediskem zemědělských prací a pokroku v okrese. Pro nejmenší skupinu zemědělců kraje zřídilo pobočné závody, tolik v Kladě, filiálky Drahotě, Hustopeče a Bečvě, Vavčské Věchovice a Proseče. Osvětlené sídlo, čtyřlůžkové, je v centru družstevní práce, v centru tvorby práce, v centru zemědělství.

HRANICE

Archiv Lidových Novin (Brno)

BUDOUCNOST HRANIC

V nových poznárech připadá okresnímu městu Hranicím snad více než jiným městům úkol státi se mostem nejen politického, ale hlavně kulturního a hospodářského sblížení Čechů s Němci ve společném státě. Hranice jsou město bez význačného průmyslu, ale s význačnými ústavy vojenskými a školními, a střediskem turistického a hlavně lázeňského ruchu. Příčinou nedostatečného rozvoje a povzneseání města v dobách popřevratových byla v posledních řadě okolnost, že již za starého Rakouska byla obec velmi zadlužena. Tak na příklad již v roce 1914 musela platit jen na úrok a úmor 141.667 89 předválečných korun, což činilo téměř milion korun dnešních. Během světové války přibýlo městu dalších 695.000 korun dluhu, takže v roce 1918 si vyžádalo jen úrokůvání a uhořování obecních dluhů 148.301 63 K. Za této velmi neúspěšné finanční situace obec byla velmi těžko v poválečné době dvacetiletí samostatného státu učinila tolik pro rozvoj a zvelebení města jako bylo vykonáno v jiných městech, tím spíše, když Hranice stály bez význačného průmyslu a staly se výhraně lázeňským, turistickým a zemědělským městem.

Hlavní úkoly hospodářského povzneseání a stavebního zvelebení města teprve čekají. Jeho nynější srovnání se musí dít souběžně s romechem a nástem blízkých uhlíkových lázní Teplice nad Bečvou, jejich velká budoucnost je nadějným příslibem i pro naše město.

Dobrý základ ke společné a svorné práci pro lepší budoucnost Hranic byl dán dohodou českých a německých zástupců města. Češi i Němci chápali ruku v ruce vynaložit vše, aby staré, historické město v rozkošném údolí Bečvy, na důležitých dopravních křižovatkách, známých již v dávnověku, dostalo vše, co potřebuje ke svému sdravému rozvoji. V nejbližší době bude provedena rozsáhlá úprava hlavního náměstí, všech ulic a cest, bude postaven velký obytný

dům pro sociálně slabé a vybudování koupaliště s kabinami na řece Bečvě, aby se tak letním a lázeňským hostům dostalo dokonalého pohodlí. Letos na podzim bude odevzdána svému účelu nová moderní okresní nemocnice, vybudovaná nákladem 19 mil. korun. Její stavba byla umožněna příspěvkem obce, kdy se samo vzdalo stavby městské nemocnice.

Generální úpravou vzhledu města chceme učinit z Hranic oblíbené středisko turistického a lázeňského ruchu. Ležící na hlavní železniční trati a na dálkových spojích silničních, má velmi výhodné spojení na všechny strany. Půvabné, romantické okolí krásného Pobocí s ideálními turistickými perami do míst, posvěcených památkami na dávnou českou minulost, jsou příkladem letos ještě více než dříve všechny, kdo hledají odpočinek, klid a tichou přírodu a úspěšné léčení ve známých přírodních uhlíkových lázních Teplicích nad Bečvou.

Emil Konečný,
starosta města Hranic

Archiv Lidových Novin (Brno)

TEPLICE NAD BEČVOU — PERLA MORAVY

Uhlíkové lázně Teplice n. B. tato půvabná vstupní brána na Valašsko a Bezkov, byly již před 400 lety vyhledávány pro své léčivé přírodní zřídla. Bohatými rytíři, vládcové hrady a zřetelně nejpejsnější a dalekých světů znali mužové nevážíli dlouhých a únavných cest, aby se dostali do tohoto čarovného koutu Moravy, tehdy ještě úplně ztraceného v bujně lesní vegetaci a hrubě nebezpečného pro blízkost povnětného hradu loupeživých rytířů Helštinů. Celé týdny cesty se kopotili nemocní šlechtici, jen aby své choré tělo vykoukali v čarovné vodě

teplické, o jejichž léčivých a zneslýhaných účincích nám zanechali i lékařské spisy jako na příklad rytíř Tomáš Jan z Klauenburku, doktor a lékař zemský markrabství moravského, jehož vzhlas pronikl až do Německa, Francie, Italie a Anglie. Upozorněny tak i budoucí generace na přírodní uhlíkové lázně Teplice, jež byly zaznamenány i na nejstarší mapě Moravy, pořízené Janem Amosem Comeniusem.

Sedm příroda, základem do tohoto luhého údolí Bečvy nezmazatelné stopy tajemných dějů dávnověku i pohnutého středověku

Výběr KAVU od firmy
Lud. Wellart, majitel Jan Wellart, v Hranicích
Zaregistrováno v obchodním rejstříku
Telefon číslo 21.

Ing. ALOIS JAMBOR

úř. inženýr pro poz. stavitelství a
Konc. stavitel
HRANICE
Projektuje a provádí veškeré stavby,
Nejstarší stavitelská firma v okrese,
založ. r. 1852

Dostavení krásné milovnické
dobrého vlna

I když mezi přírodními krásami, jiné tak štědré bylo podlého okolí Hranic, chybí svahy, pokryté vinnou řepou, přece se mohou Hranice pochutnat dobrou vinnou, pečlivě chovaným ve známých vinných sklepech vináři Franty Stejskala, který také letos připravil pro návštěvníky Hranic, letní a lázeňské hosty, bohatý výběr nejlepších a nejoblíbenějších druhů vln. Letos zaslal se vináři Stejskal především osvědčeným a oblíbeným vinnem z nedalekého moravského Slovácka, od Mutěnic a Bzence, ale podalilo se mu zajistit i i nejkrásnější slovenské vlna ze západního Slovenska, od Sereče dnešního již na samých státních hranicích, odkud bylo velmi těžko vln dopravovat, protože není dosud vhodný cest. Radostně překvapí návštěvníky vinnary novinou, určenou hlavně pro naše jazyky — uvádí totiž na trh nové slovenské vlna, lahodnou a jiskřivou Leňuk, divně nroze, vedle jiných známých a dobrých druhů vln domácích i cizích. O vlně MURK v Hranicích, Náměstí, není třeba se rozepisovat. Oni a hlavně o dobrotu a krásu vlna vlna, dobře po celém světě. Vážně v této starobylé, útulné vinně se zastavil i Napoleon na sklenku dobrého vlna a — zapomněl zde dokonce svůj cestovní kufřík, jak aspoň praví stará fáma — což dalo vznik jménu této známé vinnary. Nedivme se proto, že není lázeňského hosta a návštěvníka Hranic, který by do Kufříku nezašel na sklenku jiskřivého moku. Neboť jinak ani letos, zvláště když ke Kufříku přibýlí nové vlnářské místnosti — Slovácké kresbami na stěnách a s milým prostředím starých zlatých částí, kdy dobré vlnko přivolelo veselou mysl a jiskřivý humor... *

v podobě ponuře se šleklé propasti a fantasticky krásných krápníkových jeskyní aragonitových jakož i hradičích zřícenin. Jako moiré pentle na hlavě divně vlna se zalesněným údolím vlna mladé a jiskřivé Bečvy. Pro jedinečnou podivnou a pohodlné přístupností, pěkných perspektiv na tento aragonit kout Moravy byl právem nazván Teplice n. B. perlou Moravy.

Postupem posledních desetiletí byly vybudovány z Teplice n. B. moderní útulné lázně se vlnem, co lidská ruka dnešního století dovede vykouzlit pro pohodlí a pohodu nejrozsáhlejšího člověka. Bez překážek staveb, ale promyšlené, aby jedinečnou přírodní rámcem nebyl v nejmenším porušen, buduje zde majitelka Teplice n. B., Ústřední sociální politování, výstavné lázně, jež mohou soutěžit s i největšími lázeňskými lázněmi evropských. Velkým nákladem byly navrženy a trvale zajištěny nové prameny minerální vody teplické, jež pozoruhodně léčivé účinky byly nejvýznamnějšími domácními i cizími lékařskými kapacitami mnohokrát potvrzeny.

Letos byla dokončena další etapa výstavby uhlíkových lázní Teplice n. B. Byl přičleněn k nové lázeňské restauraci dvoupatrový lázeňský hotel se 30 útulnými pokoji, vybavený veškerým nejmodernějším komfortem. V přízemí je vstupní hala a velká jídelna, společenské místnosti (čítárna, čekárny), a nechybí ani osobní zázeh. Obchodními místnostmi v přízemí lázeňského hotelu bylo patrováno na květinářství, obchod ručními pracemi, knižkupectví, kadernictví a trafikou. V prvním poschodí jsou nejmodernější lékařské ordinace. Jednotlivé čístečné pokoje jsou zařízeny jednotlivým stylovým nábytkem z kavkazského dřeva a v každém je tekoucí teplá a studená voda. Nechybí ani domácí telefon a jiná zařízení pro dokonalé pohodlí lázeňských hostů. Všechny tyto pokoje leží na východní straně a mají překrásnou výhledu na zelené stráně, den co den s dopoledním sluncem, jehož východ nad modravé panorama Bečvy patří k nezapomenutelným dojmům každého hosta.

Těsně nad novým lázeňským hotelem radostně překvapí lázeňské hosty další novinka, omáslipová glorieta s novým pramenem teplické kyselky R. II., který stejně jako starý pramen R. I. čeká na své pojmenování. Tento nový pramen kyselky, vyvěrající z hloubky více jak 160 m, bude letos po prvé odevzdán do provozu. Ale i dosavadní lázeňské objekty byly dále zdokonaleny a zmnoženy. Aby pohodlí těch, kdož hledají v Teplicích n. B. uzdravení a nádeprání nových sil po celoroční vyvolání a vyčerpávání práce, bylo co největší, bylo v hlavním lázeňském domě zřízeno vlastní vodoléčebné oddělení. Rovněž v sanatoriu, umístěném v rozkošném zákoutí zbrašovském, provedeny rozsáhlé adaptace počínaje novou vstupní halou a konče novým vybavením pokojů se signálními zařízeními a domácími telefony.

Spolek pro užívání aragonitových jeskyní zbrašovských provedl v uplynulém roce další nákladné průzkumné práce a objevil řadu nových neznámých jeskyní a jedinečné krásnými barevnými krápníky z krystalického aragonitu, jež tu během tisíciletí vytvořily tajemné podzemní vlny sil, jednotnou v celé Evropě. Také největší stříbrný grandhotel Kili, který byl po řadu let mimo provoz, bude letos po nákladných opravách otevřen, takže v Teplicích n. B. zavlaženo dosud nebyvalý lázeňský ruch.

Sotva druhá lázeň se mohou pochutnat tolik přírodními krásami a romantickými partii jako Teplice n. B. se svými bohatými listnatými a jehličnatými lesy a s rozkošnými zákoutími, k nim vedou pohodlné lesní stezky, opatřené lavicami. Lipové aleje lákají k ozvěňujícím vycházkám do přírody, která zde nabízí všechny své přábry mlhou vrchovatou. Lázeňská komise roz-

